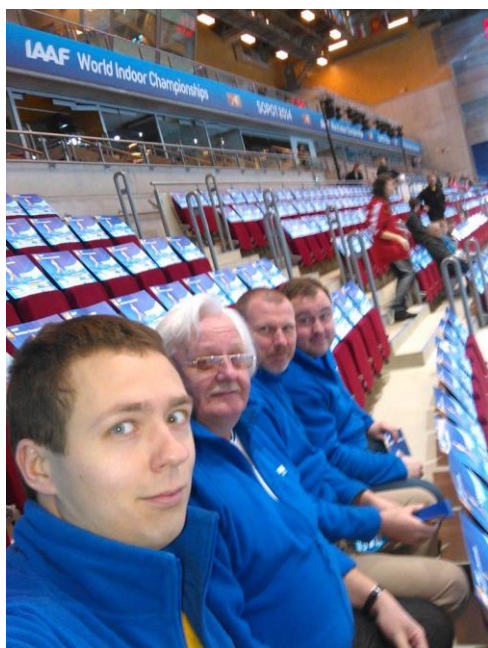

SOPOTI KAUDU ŠIAULIAISSE

Aastapäevad tagasi, koduteel Balti A-klassi talviselt maavõistluselt Kuldigas, sündis mõte võimaluse korral ka järgmisel matsil Leedumaal ära käia. Peale hooaja võistluskalendrite paikaloksumist selgus, et Sopot maailmameistrivõistlused sattusid Balti maavõistlusega samale nädalavahetusele ja kuna Sopot asub Šiauliaist ainult pisut kaugemal, kui Šiauliai Tallinnast, tekkis idee ka seal ära käia. Võimalus maailmameistrivõistluste kohaga tutvuda ja pisutki võistlusi jälgida, kaalus kindlalt üles 1300 km pikkuse automaatka eeldatavad ebamugavused. Boonusena võistlesid esimese võistluspäeva hommikul ka mõlemad meie sportlased. Saime kaasa elada Marek Niidu õnnestunud eeljooksule ja Anna Iljuštšenko vähemõnnestunud kvalifikatsioonile. Loomulikult jälgisime hoole ja huviga ka võistlusi läbi viivate kohtunike ja tehnikute tegemisi-toimetusi. Kuigi olime kohal ainult pool võistluspäeva on meenutamist väärivat palju. Paraku tuli pärastlõunal kursis taas Leedumaa poole võtta, et järgmisel

hommikul Šiauliai kergejõustikuhallis kenasti hakkamas olla. Andres Piibelehe peas tekkis millalgi idee hakata kergejõustikuvõistlustest interneti kaudu otseülekandeid tegema. Appi tuli selles valdkonnas „kõva käsi“, tubli tegevkergejõustiklane, Tanel Ärm. Selle aasta jaanuaris Võrus toimunud Balti noorte mitmevõistluse maavõistluselt tehti esimene katsetus, mis tehniliselt enam-vähem õnnestus ja loodetust rohkemgi vaatajaid kogus. Peale mitut ülekannet kodustelt võistlustelt võeti sihikule Šiauliai. Ülekandemeeskonna põhijõud Tanel Ärm ja Kaarel Piibeleht, kes koos vajaliku tehnikaga jõudsid kohale meie võistkonna bussiga, olid juba mitu tundi mõnusalt maganud, kui saabus Sopotis käinud seltskond: Andres Piibeleht, Lauri Puolokkainen, Kaupo Nõlvak ja allakirjutanu. Meie seiklus (2,5 tuhat kilomeetrit ja 2 võistlust 2,5 ööpäevaga) sai teoks tänu Eesti Kergejõustikuliidu toetusele ja abile. Eriline tänu Sirje Lippele ja Marko Aleksejevile! Nüüd aga mõlemast võistlusest lähemalt.

Maailma sisemeistrivõistlused Sopotis.

Kergejõustiku maailmameistrivõistlused peeti Gdanski ja Sopot piiril paiknevas **ERGO universaalhallis**. Maailmameistrivõistluste teatmikis toodud andmetel valmis hall 2010. aastal ja läks maksma 60 miljonit eurot. Hallis on 10,5 tuhat istekohta, millele kontsertide puhul võib lisanduda 4,5 tuhat seisukohta. Kuna kergejõustikuareeni halli „põhja“ ära ei mahu, tuli siingi 200 m ringrada ja võistluspaigad rajada ajutisele vahelaele, mistõttu „läksid kaduma“ alumised istmeredad, küll aga sai ajutise põranda alla mahutada võistlejate soojendusala, kogunemiskoha ja kõikvõimalikud abiruumid. Areenile pääses seal halli mõlemas otsas, seespool jooksuringi, asuvate treppide kaudu. Kuuerajalise ringraja välisserv ulatus, kui väike ohutusriba välja arvata, tribüünideni nii, et jooksurajale astumata polnud võimalik ümber areeni liikuda. Ringrajast sissepoole jääv areeni osa oli 10-15cm ringraja siseäärest madalamal. Areni keskel paiknes 8-rajaline sprindisirge, sellest jooksusuunas paremal kaugus- ja kolmikhüppe ning teivashüppepaik, ning vasakul laest allalastava võrguga ümbritsetud kuulitõukesektor ja kõrgushüppepaik. Rajakatteks *Mondo*. Halli fuajees olevatel ekraanidel jooksis kiirpilt kergejõustikuareeni rajamisest, kus paari minutiga nägi ära kogu 10-päevase ehitustöö.

Visuaalse info edastamiseks rippusid halli keskel suured videoekraanid, millest pooltel näidati TV pilti ning pooltel stardiprotokolle ja võistlustulemusi.

Väljakualade tulemus(video)tablood olid paigutatud tribüünidele, ainult kolmekülgne kõrgushüppetabloo asus areenil võistluspaiga läheduses. Tribüünidel paiknevad tablood polnud samalt tribüünilt nähtavad. Vahetevahel, aga mitte alati, dubleeriti tulemusi vastastribüünil paiknevate tabloodega, kui nendel „oma“ ala parajasti näidata polnud. Tablood töötasid mitme „käiguga“. Võistleja katsele kutsumisel ilmus kõigepealt tema näopilt koos isikliku tipp tulemusega, seejärel katse number ja võistleja tulemused ning positsioon käesoleval võistlusel ja lõpuks viimase katse tulemus ja võimalik positsioonimuutus. Õnnestunud või luhta läinud katset tähistati tablool alati ka vastava emotikoniga. Kokkuvõtvalt oli tablood küll huvitav jälgida, kuid seda pidi tegema pidevalt. Ainult aegajalt tablood kiigates (tablo „käikudega“ veel mitte eriti tuttav olles) oli väärtave kerge kogunema. Loomulikult näidati suurtel ekraanidel ka enamiku soorituste videokordusi. Selles tabloode ja

ekraanide virr-varris tundusid sportlased järjest pisematena kuni kippusid lõpuks hoopis ära kaduma. Tundub, et tabloode lõputult arenevad tehnilised võimalused ja inimlik õhin neid võimalusi täielikult ära kasutada, on jõudnud sinnamaale, kus tablood hakkavad pealtvaatajat abistamise asemel segama.

Tegutses kaks ametlikku **informaatorit**. Meilegi Euroopa kergejõustiku auhinnagalalt tuttav Andy Kay, kes rääkis loomulikult inglise keeles ja poola keelt kõnelev meeshääl. Vähemalt esimesel võistluspäeval oli helivõimendus tasakaalust väljas ja poolakeelne jutt kostus inglise keelsest kordades valjemini. Poola keelt oskamata tundus, et eesmärgiks oli seatud mõlemas keeles võimalikult sarnase teksti esitamine. Nagu tänapäeval kombeks, üritati ka seekord hästi emotsionaalsed olla. See tähendas paatoslikku häälepruuki iga võistleja või tulemuse mainimisel. Poolakatest kõnelemisel, olgu see siis tutvustamisel või algkõrguse õnnestunud ületamisel, läks asi päris karjumiseks. Paaril korral, mil ühtki

ala käimas polnud kutsuti publikut üles sektorite kaupa lehvitada ja röökima. Muide, kui rivikorras kohale toodud koolilapsed välja arvata, siis esimese võistluspäeva hommikul publikut peaaegu polnudki. Loomulikult ei suudetud hakkama saada välkintervjuudeta, kus traditsiooniliselt mitte midagi küsivatele küsimustele anti sama mittemidagiütlevaid vastuseid. Jutuvabadel hetkedel mängis äiu-äiu taustamuusika, mis poolakate katsele minnes läks üle rütmikaks tümpsuks. Kas kõigi võistlejate võrdse kohtlemise kohustus infoteenistusele ei laiene? Miks peab võistluste teadustaja alatasa röökima nagu oleks ta õnnelikult suguühet lõpetamas? Need küsimused jäävad seegi kord vastusetu. Tahtmatult tekib mulje, et publikut peetakse rumalaks. Selle asemel, et pealtvaatajaid võistluse jälgimisel abistada, õhutatakse neid vajalikul hetkel kisama ja jalgu trampima. Kohale toodud kooliõpilased nii ka röömuga tegid, hõisates, kuis jaksasid, ka poolakate ebaõnnestunud katsete peale.

Kõigile asjameestele oli seekord **riietuse** muretsenud *Adidas*. Kohtunikud ja areenil askeldavad *Seiko* tehnikud kandsid valgeid särke. Vabatahtlikud, keda kasutati abilistena võistluspaikade ettevalmistamisel, korvikandjatena ja tribüünidel kohanäitajatena, olid rietatud punasesse. Sama värvi särke kandsid ka need mehed-naised, kes askeldasid ümber areeni paiknevate kõikvõimalike juhtpultide taga. Fotograafidel ja telepersonalil olid seljas tumesinised vestid. Ülemused (ala peakohtunikud, ITO-d ja rahvusvahelised kohtunikud) olid eristatud värviliste **käepaeltega**. Hämmastaval kombel oli kiri käepaeltel poola keelne. Nii kandis stardi peakohtunik paela, millel tekst *Arbiter startu*. Kogu seltskond oli varustatud mustade pükste ja *Adidas* tossudega. Särke kanti alati pükste peal. Paljudel asjameestel oli särgi saba alla mahutatud vöökött, millest vajaliku asja otsimine pakkus mõnikord üsna kahemõttelist vaatepilti. Vähegi tähtsa asjapulga tunnuseks oli soliidse paksusega dokumendikaust, mida kanti kaenla all või vastu rinda surutuna. Vastav rekord kuulus vanemstarterile, kes ei lahkunud hetkekski vähemalt 30 cm paksusest paberikuhjast.

Kohtunikud olid valdavalt soliidses eas daamid ja härrad. Nooremaks, kui 50 aastat, võis pidada väga väheseid valgesärke, vanuserühma 65+ kuuluvaks, aga paljusid. Seltskond näis, ja oligi, kogenud ning asja tundev. Mingeid kohtunike teadmatusest või lohakusest tulenevaid vigu ega apsakaid tulemuste fikseerimisel silma ei jäänud. Kohtunike võistluspaika tulemist ja sealt lahkumist oli „kuivalt“ (st ilma võistlejateta) piisavalt harjutatud, aga. võistlejate ilmumine tekitas vähemalt kuulitõukes korraliku segaduse. Ühel hetkel seisid ringis ja ringi kõrval läbiseigi võistlejad, kohtunikud ja kaameramehed,

kõige keskel omavahel (kehakeele järgi otsustades) ägedasti vaidlevad vanemkohtunik, ala peakohtunik ja ITO. Samal ajal, kui tehnilise teenistuse mehed veel maandumis sektorit ümbritsevat, laest alla ripputvat kaitsevõrku põranda külge kinnitasid, kahmas üks Portugali võistleja kuuli, kõndis sellega poolde maandussektorisse ja põrutas midagi vaatamata otse võrku, õnneks täpselt kahe võrku kinnitava mehe vahele. Kuna ülemuste keskustelu kestis, asusid ülejäänud võistlejadki kuulidega ametisse. Sektoris tekkis täielik kaos, kuulid lendasid igas suunas ja võistlejad käisid neid „tule all“ ära toomas. Korra pani majja alles väga suure ülemuse, ilmselt TD, sekkumine. Tõe huvides olgu öeldud, et kuulitõuke vaidlushimuline ITO oli hollandlane Martin Van Ooyen, mees, kes on määratud tehniliseks delegaadiks meie U23 Euroopa meistrivõistlustele 2015. a suvel.

Kuulitõuke kohtunikebrigaad koosnes ala peakohtunikust, vanemkohtunikust, vanemkohtuniku assistendist, kes jälgis soorituse määrustepärasust teiselt poolt ringi ning käitas ka katseaja kella, kohtunikust, kes kuulid tagasiveeretamisrennist kuulide alusele tõstis ja ilmselt ka võistlusvahendite kasutamise protokollid pidas. Tõukeringist veidi eemal istus sekretär, kes põlve peal protokollid pidas. Maandumis sektoris toimetas ainult üks kohtunik, kes mõõtmisvarda kuuli maandumisjäljele asetas. Tema tegevust ei julgestanud keegi, eksituse või tähelepanematuse korral tulnuks lootma jääda videosalvestusele. Kuna kuulide tagasiveeretamisrenni ulatus ringi juurest ainult 8 m maandumis sektori poole, kohani, kus algas mattidega kaetud ja võrguga ümbritsetud maandumisala, tuli kuulid maandumis sektori tagaotsast rennini kanda. Selle töö peale pandi brigaadi kõige vanem kohtunik, kelle jalg „viskas“ juba siledal maal. Mattidel kõndimine, kuuli ülesvõtmine ja selle rennini tassimine oli talle kaastunnet äratavalt vaevaline tegevus. Tulemusi mõõdeti tribüünil asuva mõõtmisseadmega. Aparaadid taga istus tavalise ühe asemel kaks kohtunikku, kes üksteise järel vaateavasse piilusid. Mõõtmistulemus ilmus tabloole, kust sekretär ja ala peakohtunik ning ITO, kes mõlemad ka usinasti protokollid pidasid, selle maha kirjutasid. Kaks viimast istusid, protokollid põlvedel, tihkelt paremal pool tõukeringi, tõukepaku otsa juures istuva vanemkohtuniku kõrval. Koos vanemkohtuniku vastas istuva assistendiga, kes määruste rikkumist märgates kokkulepituid käemärkidega ülemusele kenasti märku andis, istus ringi ümber neli kohtunikku, mistõttu võistlejaile jäi nende vahelt ringi pääsemiseks üsna pisike pilu. Kõik kulges kenasti kuni üks ameeriklastest katset alustades ringi tagaosas ringiäärisele astus. Punast lippu märgates küsis võistleja vanemkohtunikult, mis juhtus. Viimane näitas lahkesti kohta, kus mees ringiäärist tallas. Loomulikult polnud jänki sellega nõus ja esitas suulise protesti. Ala peakohtuniku loogiline otsus, tulemus tingimisi mõõta lasta ja protesti lahendamine videokorduste läbivaatamiseni edasi lükata, ei tulnud kergelt, sellele eelnes järjekordne, pea viis minutit kestnud, žestiderohke „koosolek“ vanemkohtuniku, peakohtuniku ja ITO osavõtul.

Kõrgushüppes olid ametis ala peakohtunik, vanemkohtunik, kaks latitõstjat ja sekretär, kes ka katseaja kella käima lülitas. Loomulikult oli oma isikliku protokolliga platsis ka ITO. Lati kõrgust

mõõdeti miskipärast „käsitsi“ ehk mõõdupuuga. Naljakkal kombel ei paiknenud maandumismati väljaulatav osa juba võistluse algul täpselt tellingupostide vahel vaid oli paigutatud tublisti

vasakpoolse posti poole. Kuna enamik hüppajaid võttis hoogu paremalt poolt, nihkus matt libedal rajakattel pidevalt edasi, puudutades vasakpoolset posti juba enne naiste kvalifikatsioonivõistluse lõppu. Sellele vaatamata ei seatud matti õigesse asendisse ka enne 5-võistlejate kõrgushüppe algust.

Kaugus - ja kolmikhüppes kasutati videomõõtmist. Äratõukejoonel istuva vanemkohtuniku mõlemal käel paiknesid, kumbki oma protokolliga täites, ala peakohtunik ja ITO, pisut kaugemal sekretär. Maandumiskasti äärel istus kohtunik, kes vajadusel videomõõtmistele õige maandumisjälje kätte näitas. Kasti silus üks kohtunik reha, teine roobiga. Maandumiskasti otsa kogunes suur parv fotograafe, kel lubati seal töötada ainult maas istudes või lamades. Kõik läks kenasti kuni Eatonil läbijoostud katse selle seltskonna segamini löi, liivaga üle puistas ja mõne mehe ilmselt ka fotoaparaati remontima saatis. Intsidendi järel “hõrendati” piltnike ridu sedavõrd, et allesjäänutel tekkis võimalus vajadusel hüppajate eest kõrvale tõmbuda.

Maailmameistrivõistluste **vabatahtlikud** väärivad eraldi käsitlust. Neid jätkus hulgakaupa parkimiskorraldajateks, suuna- ja platsinäitajateks ja igasugu kamandajateks. Näiteks jälgisime pikalt kena piigat, kelle ülesandeks oli tribüünil seisjate istuma manitsemine. Võistlusareenile pääsenud vabatahtlikud moodustasid aga täiesti erakordse vaatamisväärsuse. Tegemist oli sportlike, umbes 20 aasta vanuste noorte inimestega. Põhitöök oli neil tõkete kohaletoomine ja äraviimine ning korvikandmine, väiksem seltskond oli abiks ka kuulitõuke kaitsevõrgu paikaseadmiseks ja eemaldamiseks. Kõik liikumised toimusid ainult rivikorras ja ühte sammu käies, pöörded tehti alati täisnurga all. Tõkete väljatoomiseks ja äraviimiseks oli kaks 8 liikmelist brigaadi. Need väljusid üheaegselt mõlemast areeni alla viivast käigust, marssisid tõkkeit täpselt ühte moodi enda ees kandes vajaliku tõkkehäiseni ja keerasid poolpöördega rajale. Alles siis, kui kõik tõkkekandjad olid oma kohale jõudnud, asetati terve tõkkerida käskluse peale korruga maha, tehti üheaegne parempöörde ja siirduti ilusas rivis uue koorma järele. Tõkked viidi ära sama efektselt. Pahandused algasid sellest, et brigaade oli kaks, tõkkeridu, aga teatavasti viis. Naiste 5-võistluse tõkkejooksuks pandi 4 esimest tõkkerida kenasti maha, kõige finišipoolsem aga esialgu ununes. Halli stardipoolsest otsast töökohale kõndivad distantsikohtunikud peatusid igauks oma tõkkerivi juures, avasid kaasavõetud klapptoolid ja istusid, viimase tõkkerea vanaproua aga marssis üha edasi. Alles finišijoone juures taipas ta, et asi

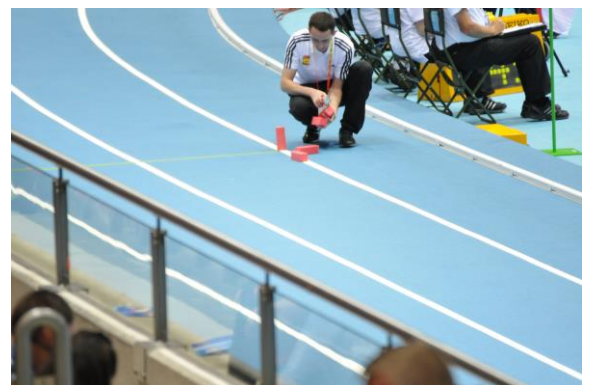
halb, otsis kotist mobla ja helistas kuhugi. Seepeale hakkas siblima mitu erinevat karva käepaeltega tegelast ning viimaks ilmusid ilusas ravis ja stoilises rahus tõkkekandjad. Peale jooksu viidi neli rida tõkkeid kähku minema, kuid viies, seekord kõige stardipoolsem, ununes taas. Nii pidid järgmisena startivad seitsmepoolistelejad oma jooksu eel üsna kitsalt läbi ajama, sest tõketele tuldi järele alles võistlejate tutvustamise ajal. Eelkirjeldatud naljakavõitu juhtumeid välja jättes on poolakate tõketeliigutamise süsteem halli tingimustes suurepärase, olles palju lihtsam ja kiirem kõigkvõimalike kärudega jändamisest ja välistades vajaduse tõkkeid niigi kitsastes hallioludes raja äärde „ladustada“.

Korvidaamid (korvitüdrukuteks on täiskasvanud neide ju vale nimetada) tegutsesid äärmise täpsuse ja korrektsusega, mille tagamiseks oli igal korvikandjate rühmal oma pealik. Ühegi erandita olid pealikuteks noormehed, kelle käskluste abil sooritasid neid kõik liigutused täiesti sünkroonselt. Kuigi noored daamid ja nende ülemused olid ilmselgelt kõvasti harjutanud, juhtus viperusi neilgi. Millegipärast toodi enne 5-võistluse tõkkejooksu korvidaamid välja umbes 20 minutit enne starti, tükk aega enne võistlejaid. Sel ajal olid rajal veel viimasest 3000 m eeljooksust osavõtjad. Kuna stardijoon

oli paigutatud kurvile võimalikult lähedale, moodustasid korvineid, vältimaks ringrajale astumist, stardipakkude taha kaarja rivi. Nende ülemus aga nõudis sirge rivi moodustamist, mistõttu äärmiste radade neid pidid seisma ringraja esimesele-teisele rajale. Õnneks märkas seda üks distantsikohtunik, kes neid viimasel hetkel, kui jooksjad juba kurvi sisenesid, rajalt peletas. Olgu vabatahtlikud kuitahes tublid ja drillitud, kergejõustikutausta puudumise tõttu on nende võistlusareenile lubamine alati avariiohtlik.

Lõpuks pisut ka **jooksualadest**. Elektriavõtu, nagu ka kõigi muude mõõtmise, eest hoolitses *Seiko*. Vaheaegade võtmiseks kiipe ei kasutatud ja liidri vaheaeg fikseeriti fotosilmadega. Märkasime ainult paari lõpukohtuniku kella löömas ja ringilugemistablood opereerimas. Käsiajamõõtjaid me tuvastada ei suutnud, loodetavasti nad kusagil ikka pesitsesid. Distantsikohtunikest oli eespool pisut juttu. Ringrajajooksude ajal istusid nad tribüünil, jooksjate jälgimiseks äärmiselt ebamugavalt. Sellegipoolest töötati korrektselt ning ükski joonele astumine märkamata ei jäänud. Sissejooksu tähistamiseks kasutati 5x5x15 cm puust risttahukaid, mis eemalt vaadates tundusid üsna ohtlikud vigurid olema. Mismoodi mahub risttahukas võistlusmäärustes toodud mõiste „koonus või prisma“ alla? Kas säärased puuklotsid on meie pooleks lõigatud tennispallidest ohtlikumad või ohutumad?

Äärmiselt huvitav oli jälgida **starterite** toimetusi. Kokku oli ametis 7 meest ja 1 daam, kes täitis (meile vähemalt tundus nii) vanemstarteri kohuseid. Muuhulgas oli ta endale võtnud ainuvoli iga jooksu eel võistlejatele soojendusdresside ära võtmiseks häääääästi pika vilega märku anda. Seitsmest mehest üks

oli Portugalist tulnud rahvusvaheline starter, aga mitte see härra, kes paar aastat tagasi meil juunioride EM-l käis. Hästi tublid need portugallased - vähemalt kahekesi rahvusvaheliste starterite nimekirjas! Kaheksale püstolitega isikule lisandus veel stardi peakohtunik ja vahelduvalt mõni ITO. *Seiko* mehed täiendasid seltskonda relvatehniku ja juhtmehega. Võistlejate kogunemiskohast ära toomisega stardibrigaad ei tegelenud. Selleks olid eraldi kohtunikud. Kasutati elektroonilist püstolit, kuid stardisignaal kostus seekord (erinevalt paljudest eelnevatest tiitlivõistlustest) läbi halli kõigi kõlarite. Käsklused anti loomulikult inglise keeles, kuigi meeste 400 m viimase eeljooksu ajal ütles poolakast starter „valmis!“ käskluse kogemata oma emakeeles. Omapärane oli ka 1500 m jooksu stardi katkestamine käsklusega „go back!“. Kahest 60 m jooksu stardist, mida meil näha õnnestus, on lähetajate tööstiili mõistmiseks ja hindamiseks liiga vähe. Ka ei teinud meie kohaloleku ajal ühtki pauku rahvusvaheline starter, kes hiljem ilmselt kõik tähtsamad stardid andis. Kogetu põhjal tundus kahe esimese käskluse vahe olevat liiga pikk, stardipauk aga tuli peale teist käsklust hirmus kiiresti. Peale lähetava starteri olid püstolid veel kahel mehel. 60 m jooksu ajal asus üks neist lähetava starteri poolsel küljel, stardijoonest pisut taga pool ja teine lähetava starteri vastas stardijoonest eespool ehk täpselt nii nagu meilgi tavaks. Mõlemal pool stardijoonete otstes seisis kaks püstoliteta meest, kes põhjalikult võistlejate näppude asendit uurisid. Asjaga rahule jäänud, nihkusid nad teineteise järel külitsi juurdevõtusammuga paar meetrit stardijoonest tahapoole ja andsid lähetavale starterile kerge käeviipega märguande (huvitav, mille kohta?). 400 m jooksu stardis seisis abistarterid ühe kaupa iga raja stardijoonete pikendusel, nihkusid siingi alles pika uurimise järel tahapoole ning tõstsid kätt. Kirjeldatud protseduuri peale kulus üsna palju aega, mistõttu kahe käskluse vahe pikaks venima kippuski.

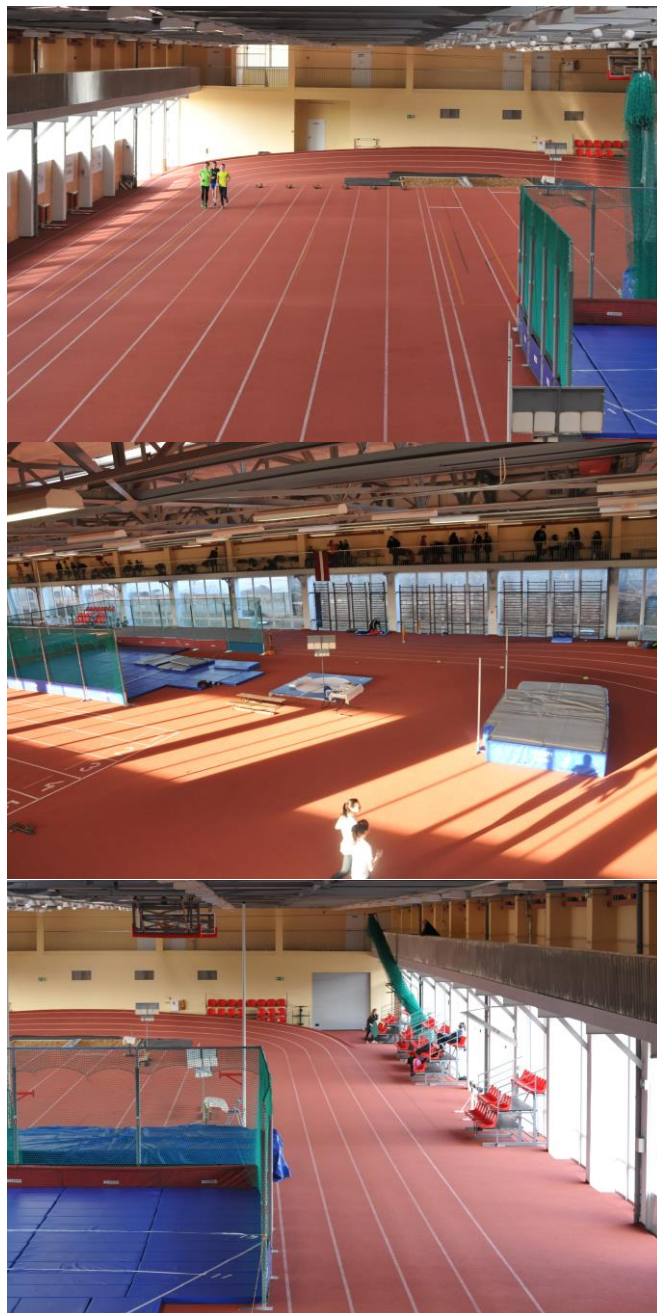

Lõpetuseks **loovülesanne** kõigile huvilistele. Kuue võistlejaga 1500 m jooksu stardis on kogu eepool kirjeldatud seltskond: stardi peakohtunik, rahvusvaheline starter, vanemstarter ja 6 starterit ning 2 tehnikut. ITO on leidnud endale koha stardijoonete kohal tribüünil. Leidke igale starterite pundi liikmele konkreetne ülesanne! Kui Sopotis sellega hakkama saadi, suudate teiegi!

Kahju oli Sopotist nii ruttu lahkuda. Nägime ju ainult esimese võistluspäeva toorevõitu hommikupoolikut. Nähtud apsakaid loodetavasti ei korratud ja uusi suudeti vältida. Üle 600 km pikkusel tagasiteel Šiauliaisse oli laialt aega nähtu üle **mõtisklemiseks**. Poola kohtunikele tegelikult midagi ette heita pole. Ükski kohtunikekogu ei suuda tõrgeteta töötada tingimustes, kus talle langeb kaela terve armee kõikvõimalikke delegaate, ITO-sid, rahvusvahelisi kohtunikke ja IAAF-i aparatsikuid. Oleme ka ise sellise seltskonnaga, küll arvult ja tasemelt palju tagasihoidlikumaga, püsti hädas olnud. Kohaliku kohtunikekogu sisseharjunud tööriitm lüüakse lõputute kontrollimiste, küsitluste, nõudmistega jne uputusega sassi. Sageli ilmneb, et nõudjad-käskijad on käsusaajatest väiksema kogemusega või lihtsalt rumalamad. Nii tulebki kohalikel kohtunikel pidevalt selgitada, põhjendada, ennast õigustada ja mõnikord suisa lolli mängida, et võistlus korralikult peetud saaks. Seejuures pole ime, kui mõni pisiasi ununeb või korraldused nende täitjateni ei jõua. Loodetavasti on IAAF ja EAA jõudnud ettekirjutuste tegemise ja agentide kohale saatmisega piirini, millest kaugemale enam minna ei saa ning tasapisi hakkab usaldus liikmesliitude ja nende kohtunikekogude vastu taas kasvama.

Balti A-klassi maavõistlus Šiauliais.

Leedu Kergerjõustikuliidu kodulehekülge uurides jääb silma, et talviseid võistlusi peetakse 5 linnas - Vilniuses, Kaunases, Klaipedas, Panevežises ja Šiauliais. Leedulaste endi jutu järgi on **Šiauliai kergerjõustikuhall** neist parimas võistluskorras. Igal juhul on kõik viimastel aastatel Leedu korraldada olnud talvised Balti maavõistlused peetud just selles hallis. Ükskõik, millise meie täismõõdus kergerjõustikuhalliga võrreldes, on Šiauliai hall väiksekene. Ringrada on siiski nõuetele vastavalt 200 m pikk, harjumatult pikkade sirgete ja seetõttu väga väikese raadiusega, kuid igati sobiva kaldega, kurvidega. Ringrada mahub täpselt halli klaasseinte vahele. Finišisirgest seinani on vähem, kui meeter, vastassirge ja aknarivi vahele jääb umbes 5 m laiune liikumisruum, kuhu takistusteks on ehitatud mõne istmeregaga tribüünitaolised moodustised. Ringrajast seespool on võistluspaikade paigutus tavapäratu. Mõttelisest pikiteljest ühele poole jääb 6 rajaga 60 m sprindisirge, teisele poole aga, vahetult ringraja äärde, rahvusvahelistele nõuetele vastava 4 m kõrguse kaitsevõrguga piiratud kuulitõukesektor ja sellega „seljad koos“ teivashüppepaik. Sprindisirge ja kuulitõukepuuri vahele jääb kaks kõrvuti asuvate maandumiskastidega kaugus- ja kolmikhüppepaika. Kõrgushüppe maandumismatt paikneb umbes 5 meetri kaugusel kuulitõukeringi taga, seetõttu jääb hoovõtuala osaliselt kuulitõuke maandumissektori alla ja sealt tuli enne kõrgushüppe algust muist matte kõrvaldada. Kuulitõuke kaitsevõrk jäi paigale ning võistlejad pidid sättima hoojooksu sellest ühelt või teiselt poolt mööda. Hall on sedavõrd madal, et 6,5 m kõrgused teibapostid ulatusid lae kandekonstruktsioonide vahele. Hämmastaval kombel pole Šiauliai hallis kurvide välisäärtel piirdeid ja pidurdamine seetõttu tavalisest palju ohtlikum. Kogu halli ümbritseb paari meetrine laiune ringrõdu. Autasustamispedestaali jaoks halli keskel ruumi pole. See oli viidud finišisirge lõppu, osaliselt kurvi varju jäävasse hallinurka. Teise sirge otsas paiknes samasuguses nurgas võistlejate kogunemiskoht.

Hädapärane **võistlusinventar** oli hallis olemas ja **võistluspaigad** üllatavalt hästi ette valmistatud. Metallist mõõdulintide asemel kasutati tavalisi plastmassist linte. Mõõteraam kaugus- ja kolmikhüppe jaoks oli kenasti olemas. Teivashüppes ei tarvitatud mõõdupuud. Lati kõrgust määrati postidel oleva skaala järgi. Kaugus- ja kolmikhüppes oli kasutusel ainult üks indikaatorliist. Kaugushüppe äratõukepakk kinnitus aluse külge 8 kruviga, nende üle sentimeetrise läbimõõduga pead ulatusid paku pealispinnani. Võistlejatel tuli õnnetuse vältimiseks hoolega rihtida, et neliku nael kogemata libedale metallile ei satuks. Fotofiniš pandi üles viimasel hetkel, null-pauke tegemata, kuid töötas tõrgeteta. Rõdu serva all, finišijoonel paiknes väike, ainult rajal olevatele võistlejatele nähtav, jooksva aja tabloo. Rajamärgistus oli selge ja korrektne, erandina puudusid 300 m määrustepärased (3 kurvi eraldi radadel) stardijooned. Peenikese kriidijoonega olid märgitud stardijooned 2 kurviga etteandeks. Kuna käepäraste vahenditega võinuks õigete stardijoonete kiirkorras mahamärkimine ebatõenäoline olla, otsustati esindajate koosolekul joosta eraldi radadel 2 esimest kurvi. Ühisele rajale siirdumist lubav joon oli tähistatud lippudega, otse rajal paiknevaid tähiseid polnud. Erakordselt huvitavalt mõjusid kõikide alade juures pitslinikutega kaetud sekretäriauad.

Võistlusinfo edastamiseks kasutatavad lokaaltablood olid üle 40 aasta vanad, nõukogude insenerimõtte suursaavutused, mis selleks, milleks nad mõeldud, ehk võistlustulemuste näitamiseks, algusest peale kõlbmatud. Tabloodega jäändavad kohtunikud nägid nendega pusides kurja vaeva, kuid sageli jõudsid nad kahe katse peale ära näidata ainult ühe võistleja tulemuse. Halli otsaseinal paiknev „suur“ tablo edastas kiitustvääriva operatiivsusega jooksude tulemusi ja võistkondlikku punktiseisu. Võistluste informaator, kel oli võimalus mikrofoniga alalt alale liikudes pidevalt teavet hankida, kasutas leedu keele kõrval ka suhteliselt palju inglise keelt. Kahjuks jäi halli kehva akustika tõttu suur osa kuuldust arusaamatuks.

Kahest noorest mehest koosnenud **võistluste sekretariaadi** töö väärib ülikiitvat hinnangut. Stardiprotokollid olid valmis viis minutit peale ülesandmistes muudatuste tegemise lõppu, ala lõpp-protokollid vähem, kui kümme minutit peale ala lõppu. Punktiarvestust peeti kiiresti ja täpselt. Seejuures tuli kõik võistlustulemused sisestada sekretariaadis peale tööprotokolli platsilt saabumist, sest arvutivõrku ja tulemuste võistluspaigas sisestamise võimalust Leedu kolleegidel pole. Meie ülekandemeeskonda varustati kõigi protokollidega lahkelt esmajärjekorras.

800 m hēģimās moterims				
800 m Women				
Order	Name, surname	Nation	Result	
1	Elis- Helen Starkopf	EST		
2	Renāte Dambē	LAT		
3	Kamīlė Gargasaitė	LTU		
4	Mariīnd Reemān	EST		
5	Elizabete Zvirzdiņa	LAT		
6	Monika Saitenyte	LTU		

Kuuldused Leedu **kohtunike** kasinast arvust ja kehvast tasemest, ei osutunud ligilähedaseltki tõeks.

Suurema osa kohtunike vanus jäi silma järgi hinnates 15 ja 25 eluaasta vahele, vanemkohtunikud olid ehk kümme aastat eakamad. Kõik kohtunikud kandsid tumesiniseid veste. Käsiavõtjaid kas polnud või ei suutnud me neid märgata. Kõik ülejäänud kohtunikebrigaadid olid komplekteeritud vajaliku arvu asjatundlike kohtunikega. Võistlejad registreeriti kogunemiskohas ja toodi rivi korras võistluspaikadesse. Proovikatsed viidi läbi organiseeritult. Enne iga ala algust rivistati kõik võistlejad tutvustamiseks. Ühtki näivat viga me kohtunike töös ei märganud. Meile harjumatult ei tulnud kohtunikud võistluspaika kõik koos enne võistlejate väljatoomist vaid kogunesid oma ala juurde sedamööda, kuidas nad halli kohale jõudsid. Võistlejate tutvustamise ajaks rivistati samasse ritta üles ka kõik ala kohtunikud, kuigi neid ei tutvustatud. Tundub ka, et sealmail puudub komme väljakualad lühijooksude stardihetkeks „kinni panna“. Nii kutsus kaugushüppe vanemkohtunik võistlejaid 60 m stardi ajal lahkesti katsele, kuigi äratõukekoht oli stardijoonest ainult mõne meetri kaugusel. Õnneks lahenes kõik viperusteta. Startereid oli kaks. Käsklused anti leedu keeles. Lasti kaunis „kiiresti“, mistõttu valeläheteid polnud, kuid mitte nii kiiresti, et mõne võistleja start oleks ebaõnnestunud.

Võistluste avamisel osalesid kõik võistkonnad 5-liikmeliste esindustega. Mängiti kolme Balti riigi hümn. Meie **võistkond** nägi ilusates sinistes mundrites uhke välja. Meeleolu oli algusest peale üsna ülev. Sündis palju isiklikke rekordeid ja hooajamarke. Pingelises võistluses õnnestus möödunud aastast võistkondlikku esikohta kaitsta. Lisaks võideti Leedu Kergejõustikuliidu poolt välja pandud „mitteametlikud“ karikad nii neidude kui ka noormeeste arvestuses. Võistlus sai algusest lõpuni „üles võetud“ ja interneti saadetud. Veebiülekanne on huvi äratanud ka Lätis ning Leedus. Aadressi, millelt seda vaadata, käidi mitu korda pärimas. Lätlased tundsid huvi ka lätikeelse kommentaari lisamise võimaluste vastu.

Kokkuvõtteks tuleb igati tunnustada Leedu ja Šiauliai korraldajate ja kohtunike väga head tööd. Aasta tagasi Kuldigas toimunud võistlus Šiauliai omaga mingit võrdlust välja ei kannata. Meie peame aga tuleval talvel asja väga tõsiselt võtma, et leedulastele mitte alla jääda. Loomulikult tekkis mõte võrrelda oma vahel ka Sopotit ja Šiauliai võistlusi. Peab tunnustama, et kui suurvõistluse õhkkond, kaasategevad kuulsused ja hallide suuruste erinevus „pildilt kustutada“, saavad võidu Leedu kohtunikud.

Tekst: Peeter Randaru

Pildid: Kaupo Nõlvak